

פרשת לך לך

אשרי המזכה את הרבים

"וייסקח אברהם את-שׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת-לוֹט בֶּן-אָחִיו וְאֶת-כָּל-כְּרֹשֶׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָו וַיֵּצְאוּ לְלֶכְתָּ אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֵאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן" (לב, ח).
"אֲשֶׁר-עָשׂוּ בְּחָרָו" שהכניסו תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, ומעלה עליהם הכותב כאילו עשאוהו (רש"י).

ובזוהר הקדוש פרשת תרומה (דף קכח) איתא- בא וראה שכל מי שאוחז בידיהם של עמי הארץ ומשתדל עימהם לעזוב דרכם הרעה ולהחזירם בתשובה, גורם לכפות ולהכניע את הסטרא אחרא תחת כח הקדושה וגורם לקיום העולם, ועליו נאמר (מלאכי ב, ה) "בְּרִיתִי הִתְּה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם" וזכה לראות בניו לבניו שעוסקים בתורה וזוכה בעולם הזה ובעולם הבא. ועוד אומר הזוהר (שם קכט) שאילו היו ידועים בני אדם כמה תועלת יש ברדיפה אחר הרשעים להחזירם בתשובה ולזכותם בתורה ובמצוות, היו רודפים בכל כוחם אחריהם כמי שרודף ורץ אחרי החיים שלו, ע"ש. ואשרי מי שזוכה לזכות את הרבים בפרט בדורנו אנו שרבים מעמי הארץ מתיהדים וצמאים לדבר ה', כבר מגיל קטן לחנך לזכות את הרבים ודבר זה גורם מאד להצלחת חינוכו, אם רואים ילד או ילדה שמתחילים לנשור ח"ו יש לתת להם לעסוק בזיכוי הרבים להכניס אותם לכך ואזי בזכות זיכוי הרבים הם יחזרו לעצמם כותב ספר חסידים סימן ק"ו: וצדקתו עומדת לעד (תהלים קי"ב ג) זה המזכה את הרבים כגון מלמד ליראי ה' תיקון תפילין לתקן לאחרים. אם זכית את הרבים ובא דבר עבירה על ידך ונתגברת על יצרך ונצלת הימנה אל תחזיק טובה לעצמך כי לא בתום לבבך נצלת כי חשך ה' אותך מחטוא לו לפי שזכית את הרבים.

כתוב במסכת אבות פ"ה מ"י כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו."

מונא בספר "אור הישר" למהר"ם פאפירוש זצוק"ל "המזכה אחרים הוא עצמו מתעלה ומתקדש מאד."

מרו החפץ חיים זצוק"ל בספרו חומת הדת "אין ערך למצווה שעושה אדם לעצמו לבד אפילו שתהיה רבה למצווה שתמשך ממנה זכות לרבים אפילו שתהיה קטנה."

כתב שערי תשובה שער שלישי אות ע"ב "כל אוצרות העולם הזה אינם שווים למצוות זיכוי הרבים."

יהיו לך אלף פעמים ש"ס הרב ר' אברהם קלמנוביץ ז"ל, היה ראש ישיבה ידוע באמריקה, וסיפרו בו, כי היה הי"חפץ חיים" שדחף אותו למעשה המבורך של פתיחת ישיבה. והנימוק שהיה בפי הי"חפץ חיים" להרב קלמנוביץ: אם תשב ותלמד לבדך, כמה תספיק ללמוד בימי חייך? תלמד עשר פעמים ש"ס, א עשרים פעמים. אבל אם תפתח ישיבה, יהיו לך אלף פעמים ש"ס, כי אין שום אפשרות להספיק לעשרות בחיים מצוות כה רבות כמו מי שמזכה את הרבים! משל למה הדבר דומה הוסיף ואמר לו הי"חפץ חיים" לסנדלר, כמה זוגות נעלים מסוגל הסנדלר לייצר בשבוע! אבל אם בא מישהו ופותח "בית חרושת" לנעלים, הריהו מייצר בשבוע אחד, מה שהסנדלר לא מספיק לייצר בכמה וכמה שנים. כך הדבר, אם מישהו פותח ישיבה, אזי הוא מזכה את הרבים, מקום עולה של תורה ומעמדם תלמידים הרבה, והש"ס נלמד עשרות ומאות פעמים, ומכל זה גדולות ורבות הן הזכויות של מקים הישיבה!...

אדם שהיה בעולם האמת שחוה מוות קליני סיפר שהוא עזר לשתים נשמות ובנה להם מצבה, על ידי שאסף כסף ובכסף שנשאר לאחר עשית המצבה קנה ספרים לזיכוי הרבים ואזי שתי הנשמות סיגרו עליו בכך שקנה ספרים וגרם לאנשים שקראו בהם הרהורי תשובה ואמרו הנשמות אלו בשמים: ,אם למישהו נהיה הרהור תשובה- בעיניכם זה אינו נחשב" - כוונתה היתה לחמישים ספרי משיבת נפשי של רבי נחמן מברסלב שקנה ניר לזיכוי הרבים מאותו עודף שנשאר ברוותו. כל העולמות נרעשו והיטלטלו. אז הוכרעה הכף לזכות מלאה וניר יצא זכאי אף שהיה באותו זמן מחלל שבת

מדוע יש קושי לגייס כספים למוסדות תורה
כאשר הרב כהנמן הקים את ישיבת פוניבז', הוא היה זקוק לכספים מרובים והיה נוסע לחו"ל וטורח רבות לאסוף תרומות עבור הישיבה. פעם אחת שאל הרב את החיון אישי מדוע כאשר בונים אוניברסיטה ישנם תורמים "כבדים" שתוך זמן קצר מכסים את כל העלויות, ואילו כאשר מקימים ישיבה קדושה, יש קשיים רבים, התרומות מועטות וקשה מאוד לאסוף את הסכום הדרוש?

כדרכו של יהודי, החזו"א השיב בשאלה - מדוע התורה מצווה להכין את הדרכים לערי המקלט ולהציב שלטים המורים את הדרך לשם, ואילו את הדרכים לירושלים, לבית המקדש, אין מצווה להכין? וענה שכאשר יהודי רוצה להקריב קרבן לה' ית', ולא יודע את הדרך לבית המקדש, הוא שואל אנשים, יש פרסום לדבר שאותו יהודי הולך לעלות לבית המקדש להקריב קרבן לה', אנשים נוספים מצטרפים אליו, ויש בכך זיכוי הרבים. אבל רוצח בשגגה, שהרג נפש מישראל, אין התורה רוצה לפרסם זאת, לכן צריכים להכין את הדרכים ולשים שלטים, כדי שהרוצח לא יצטרך לשאול אף אחד. כך גם כאשר בונים אוניברסיטה. הם מקבלים מיד את כל הכספים הדרושים ממספר תורמים מצומצם, כי אין הקב"ה רוצה שיהיה לכך פרסום, אבל כאשר מקימים ישיבה קדושה, הקב"ה רוצה שהדבר יתפרסם, כך הרבה אנשים תורמים סכומים קטנים, ויש גם אנשים ששומעים על הישיבה ושולחים את בניהם ללמוד שם,

הגמ" במסכת כתובות דף קג: אומרת אמר רבי **נמה גדולים מעשי** חייא ר' חנינא ור' חייא התנצחו ביניהם א"ל ר' חנינא לר' חייא איתי אתה מתנצח שאם חס ושלוש נשתכחה תורה מישראל אני יחזיר אותה בפלפול א"ל רבי חייא אני עשיתי שלא תשתכח תורה מישראל שהבאתי פשתן וזרעתי. ומהפשתן עשיתי רשתות וצדתי צבאים ואת בשר הצבאים האכלתי יתומים ועשיתי מגילות מעור הצבאים והלכתי לעיר שאין שמה מלמדי תינוקות וכתבתי חמישה חומשי תורה ולמדתי ששה סדרי משנה לשש תינוקות כל תינוק סדר אחר ואמרתי לכל אחד שילמד את הסדר שהוא יודע לשני וזהו שאמר רבי נמה גדולים מעשי חייא שאף על פי שגדול כוחו של רבי חנינא שיכול להחזיר את התורה בפלפול מכל מקום המעשים של רבי חייא שמזכה את תינוקות של בית רבן במקום שאין מלמדי תינוקות זכרו עצום ורב

הגמרא בבא מציעא דף פה: מספרת ריש לקיש היה מציין מערות קבורה וחיפש את מערתו של ר' חייא לציין אותה כדי שלא יכשלו בה כוהנים ולא מצאה כיון שלא הרביץ תורה כמותו אף על פי שמובה בגמרא שם שהסכימו עימו בשמים שריש לקיש פלפל בתורה כמותו מכל מקום לא זיכה את הרבים כמותו ולא זכה אפילו שיראו לו את ציונו בגלל מעלת זיכוי הרבים הגדולה שלו

וכן מסופר בגמרא שם אמר ר' זירא אמש נראה לי בחלום ר' יוסי בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה יושב ולומד בשמים אמר לי אצל ר' יוחנן ור' יוחנן אצל מי אצל ר' ינאי ור' ינאי אצל מי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל מי אצל ר' חייא אמרתי לו האם ר' יוחנן אצל ר' חייא לא לומד בישיבתו של רבי חייא אמר לי במקום שיש זקוקין של אש ולפידים בוערים האם יכול הוא להכנס לשם

אמר רב חביבא סיפר לי רב חביבא בר סורומקי ראיתי את אותו תלמיד חכם ששכיח אליהו הנביא אצלו ובבוקר היו עיניו בריאות ובלילה נראו כאלו נשרפו שאלתי אותו מה קרה ענה לי שאמרתי אליהו שיראה לי את החכמים בשמים שעולים למתיבתא דרקיעא אמר לי אליהו בכולם אתה יכול להסתכל חוץ מהקתדרא [כסא מכובד] של ר' חייא שלא תסתכל בו ומהו הסימן שזהו רבי חייא ענה אליהו הנביא שכולם מלאכים מעלים ומורידים את כסאותיהם חוץ מרבי חייא שעולה מאליו כשראתי את כסאו של רבי חייא לא יכלתי להתאפק והסתכלתי עליו ואז יצאו שתי ניצוצות של אש על עיניו וסימו ארבעה למחרת השתטחתי על קברו של רבי חייא ואמרתי לו שאני לומד את דברו תורתו והתפראתי וכל זה שעלה על חכמי ישראל שהיו בגלל מעלת זיכוי הרבים שלו

החתם סופר בהקדמה לשו"ת יור"ד כותב שהמזכה הרבים זוכה לזרע קודש וזה שכתוב כל היום חונן ומלווה היינו מזכה את הרבים ולא נשאר לו מספיק זמן לחינוך הילדים אף על פי כך זוכה על דרך הדרוש זוכה לזרעו לברכה

הגמרא אומרת אמר רבי עקיבא מובטח אני שבני יש לו חלק לעולם הבא שזיכה את הרבים אנו רואים שרבי עקיבא ראה לשבח את בנו דווקא בשבח זה שזיכה את הרבים ולא בשבח אחר ודווקא בכלל דבר זה שזיכה את הרבים מובטח הוא שהוא בן עולם הבא מסופר על המהר"ח"ו שידע לקרא בכף היד אבל אדם שמזכה את הרבים אינו יכול לראות את עוונותיו המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו

מרו הרב שטיינמן זצוק"ל כתב בכתב ידו כשיקש מאחת מהקופות הטדקה שיתפללו עליו בכותל ובמקומות הקדושים לזכות את הרבים, למרות זיכוי הרבים הענק של הרב, הרב מרגיש צורך עוד לזכות את הרבים שאין לך דבר גדול מזה **כתב חובות הלבבות** (שער אהבת ה' פרק ו'): שהמזכה את הרבים ומכוונם לעבודת ה' זכויותיו גדולות יותר מאדם שאינו מזכה את הרבים למרות שהגיע קרוב למדרגת מלאך מכיון שזכויותו תמיד נכפלות כל הזמן מכל מעשיהם של אלו שחיוקים בעבודת ה' ע"ש

שבת שלום ומבורך

לא סיפירה שגרמה צער לבבא סאלי ולמשפחהו

הצדיק הבאבא סאלי זצ"ל אמר דברי תורה בשולחן השבת, והרבנית הגישה את החמין. המשיך הצדיק לומר דברי תורה מאירים ושמחים, שזר רעיונות על פרשת השבוע, ולא שם לבו לתבשיל המהביל המצטנן והולך. כשסיים, שקע במחשבות. כמעין הנובע בתורה היה, ולא השמיע אלא כטיפת מים רעיונותיו. ומובן, שהמסובין לא התחילו לאכול לפניו. העירה הרבנית: "כדאי להתחיל לאכול את החמין, ואז יוכלו המסובין לאכול עמו. החמין כבר קר". הצדיק שמע, ולא הגיב. העמיק בשרעפיו. הבינה הרבנית שדברים בגו. שאלה: "האם דבר מה אינו שורה?" "הלכה פסוקה היא, שאין לאכול תבשילים שנגעו תוך חלול שבת". הפטיר. "נחרדה הרבנית: חלול שבת? בבית הצדיק!! אמרה: "יבמו ידי החתי הסיר על פח הגז ביום ישישי, בעוד היום גדול". הצדיק לא ענה, רק נענע בראשו כמסכים עם דבריה, והמשיך להרהר בכבושני מחשבותיו. כמה הרבנית והסירה את קערת החמין מהשולחן. הסתפקו בבשרים קרים ובתוספות שהיו בשפע. הפעם טעם הצדיק בתחילה, והכל אכלו ושבעו ושוררו בלב שמת. במוציא שבת נכנסה השכנה לעזור. אחת ממעריצות בית הצדיק הייתה, והגישה עזרה בהכנת המאכלים. עתה באה לעזור בהזדחת הכלים. "איך היו החמין השבת", שאלה. הרבנית לא רצתה להאריך במאורע התמהיל, חסר הפרש. ענתה סתומות: "בכל שבת". "היה לכם מזל שכך היה", צהלה השכנה. נתנה בה הרבנית עיניים תמהות, והיא הסבירה בעיניים בורקות: "אגלה את הסוד, אלמלא אני, לא היה לכם חמין לשבת!" "מדוע", תמהה הרבנית. "הרי עמד על מקומו מערב שבת!" "ירחוק מן האש עמדי", הסבירה השכנה. "אלו היה נשאר שם כל הלילה, יוצא היה חור ותפל. לכן הזזתיו והעמדתי בליל שבת על נאש עד שרתח כדבעי, ואז. לפני שיחך, החזרתיו למקומו! אם יצא מוצלח, הרי זה בזכותי..." שמעה הרבנית. ולא הגיבה. לא רצתה לצער את השכנה בכפלים. לומר לה שעשתה שלא כדין, ומנעה עונג שבת מהצדיק ומכל המסובין...

לא לקרא לבן בשם זה כדי לא לצער שכנה

הרה"ג זילברשטיין שליט"א סיפר את המעשה הבא. זוג שנולד להם בן, וסיכמו בניהם לקרוא "יהונתן" ע"ש אבי האישה שנפטר. רק דא עקא שיום לפני הברית נפטר ילד בבנין בשם "יהונתן" ב"מ. מיד התעורר חשש בלב הורים אם כדי לקרוא בה היה ואולי "סימנא מילתא" שהדבר חלילה יסכן את בנה וירע את מזלו! מצד שני כוונתם בסה"כ לקרוא ע"ש אבי האישה ואין לה שום קשר לילד הנפטר. כך שאולי אין סיכון בדבר. עלו ההורים הנוכחים לביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל ושטחו את שאלתם. הגרש"ז אוירבך שמע את השאלה ופסק באופן חד משמעי שלא לקרוא לילד בשם יהונתן!!! האבן נגולה מעל ליבם של ההורים, שבאלו הכי כבר הספיקו להילחץ מהחשם, וכל שאלתם נבעה מפני המנהג לכבד ולקרא ע"ש ההורים שנפטרו. כעת שהורה להם הגרש"ז שלא לקרוא "יהונתן", נרגעו. כאשר יצאו ההורים שאל אחד הנוכחים את הרב - וכי כבודו חושש למזל רע לתינוק אם יקרא בשם זה? "לא ולא" - השיב הרב - "הסיבה לכך לא קשורה לא הורים, וגם לא לתינוק הנולד". הסיבה שהורתי להם לא לקרוא בשם זה קשור בכלל ל- שכנה!!! אותה שכנה בבנין שאיבדה את בנה. בכל פעם שתשמע את האמא של התינוק אוראת לו בשם "יהונתן" הדבר יזכיר לה את בנה שנפטר, ויעורר בכל פעם את הפצע מחדש. ריחמתי על השכנה המסכנה שבנוסף להתמודדות עם השכול, תתקשה להתרפאות ממנו השם של התינוק. במקום זה הכי חשוב הוא לא לצער את הזולת. רגישות נפלאה זו. צריכה להיות נר לרגלנו בכל מה שקשור ליחסי אנוש. לדעת מפריעים לנו, אולי אצל הסובבים אותנו הדבר כן מפריע, ועלינו להתחשב יסוד נפלא זה נלמד כאשר אנו מקבלים החלטות.

בלל צעורה אפרוחים לא זכתה לבנים וכשיסדרה זאת נפקדה

ובא וראה מה שהביא בעל החרדים באיש חשוב, תם וישר, שנתאכסן אצלו הקדוש האר"י ז"ל, ועשה לו כבוד גדול וטרם נסיעתו של אותו איש הקדוש האר"י ז"ל אמר לו, מה הגמול אשר אשלם לך בעד החיבה גדולה שהראית לי, ואני מוכן לתשלום גמולך והטרחתי שטרחת בשבילי. והשיב לו הבעל הבית שהיו לו בנים, ואח"כ נעשית עקרה, אולי ימצא לו תרופה לאישתו כבראשונה, והשיב האר"י ז"ל ענין הסיבה שנגעית עבור הסיבה ההיא עקרה. כך הוא, ואמר לו דע לך, שהיה סולם קטן עומד בביתך שהיו התרנגולים קטנים עולים ויורדים בו לשתות מים בכלי של מים אשר היה סמוך לסולם, והיו שותים ומורים צמאונם, ופעם אחת אמרה אשתך להמשרתת שתסיר הסולם משם, אף כי לא היה כוונתה לצער את התרנגולים כי אם מטעם אחר להיות הבית נקי, ומאז אשר הסיר הסולם יש להתרנגולים צער גדול שאינם יכולים להתרנגולים לפרוח כי היו עדיין קטנים לסבול צמאון גדול ועלתה צפצופם לפני הקב"ה המרחם על כל מעשיו, וע"י כן נגזר עליה להיות עקרה. והחזיר הבעל הבית הסולם למקום הראשון, והי נתן לה הריון וחזרה ללדת כבראשונה. הרי לך כי השיי פוקד ומשגיח על כל בריות ברוב רחמי וחסדיו, ומשלם להמזעזעים את הבריות. ועל הכל צריך אדם לזיהר שלא לצער את חבריו בחנם. ובא וראה מה אדיתא טובא דחגיגה מאי דכתיב, כי על כל אלה יביאך אלהים במשפט על כל נעלם אם טיב ואדם (קו הישר פרק ו')

לא לפגוע ולא להעליב

מסופר על הגאון רבי אברהם גרובובסקי זצ"ל שישב פעם באוטובוס, וכשעלתה אליו נוסעת שאינה שומרת תורה ומצוות, ביקשה ממנו לא פחות ולא יותר אם אפשר להיט לידו... באותו רגע הרב נתון בדילמה, מצד אחד - בן אדם לחבירו ש הוא אהב בו יחיד בדור. לא משנה מי ומה, אך יפגע או יעליב אישה שבתמימותה שאלה את ששאלה? ומצד שני, הדקדוק והזהירות במצוות של רבי אברהם, אף היא מן המפורסמות היתה, והנה הוא בא במיצר. ברגע כמלימיה ענה הגאון כך: "אפשר, אבל שתדעי שישי לי כרוספדין... האשה נבדלה מאד, היא לא שמעה את המילה הזאת מימיה, אבל הבינה מיד שמדובר במחלה מדבקת מסוג מסוכן... מהוה שמן הסימנים לא הספיקו אפילו להכין חיסון כנגדו. היא מיהרה למלמל סליחה והפליגה עמוק עד לסוף האוטובוס.... מה שבטוח... ומה באמת התכוון רבי אברהם שכל מילה בדבריו היתה אמת! לתרגום אונקלוס בתורה, על פרשת ציצית (במדבר טו, לח) המתרגם את המילה ציצית "כרוספדין"....

להזהר שלא יעצר את חברו גם בצחוק שלא יגרום שיקללו אותו

טיבעם של בני האדם הוא לא לייחס חשיבות מרובה למילה שיצאה מפיהם. חושבים הם לתומם "מה כבר אמרתי", "מה כבר מסוגלים דבריי לפעול". הגר"ח פלאגי מלמדנו שאין הדברים כך. כל מילה שהיא מוציאה מפיו, ובמיוחד אם מדובר בקללה שהיא לה לכאורה על מה לחול, יש לחשוש ממנה במאוד מאוד.

יש מקרים, שילדים, וגם מבוגרים, רוצים להתבדח עם זולתם או ללמדו לקח ולוקחים ממנו דבר השייך לו תוך כוונה להשיבו על אתר. ולמשל: שכן שכבר העיר לחבירו כמה וכמה פעמים על שהוא שוכח את המפתח בדלת, ועם כל זה ממשיך הלה בשכחה שלו. השכן מחליט ללמדו לקח ומוציא את המפתח מן הדלת, כדי שבעל הבית ייכנס ללחץ ויחפש את האבידה, ורק אז יהיה אפשר להכניס לו לראש, אחת ולתמיד, שלא ישאיר יותר את המפתח בצורה כזו ויפקיר את ביתו.

בספרו "ותוכחת חיים", פרשת תצווה, אומר הגר"ח פלאגי זצ"ל שענינו ראו ולא זו "כמה בחורים שעשו עניינים כאלה, דרך שחוק, לגול ולהטמין כדי להכעיס, כדי לצער את חברם לפי שעה, וההוא מרוב כעס קילל אותם". הגר"ח פלאגי מעיד ששמר את הדבר בלבו, ולא עברו ימים מועטים עד שהקללות פגעו בהם ומתו במבחר ימיאם.

ומסיים המחבר, ראש גולת טורקיה: "כי כן יזהר כל אדם בזה מאוד מאוד, כי כל עושה אלה, נפשו ודבר רחמנא ליצלן. ואם עושה בדחנות עם חברו, שיהיה בדחנות כשרה, שתשמח אלוקים ואנשים, ולא חס וחלילה להיפך".

עדיף להישרף ולא לפגוע

רבי שמואל מגיד, רבה של טרסטנה, אף שימש כשמש בית המדרש. עיירתו הענייה לא יכלה לספק את צרכיו ההכרחיים ביותר, כך שנאלץ להיות מורה הוראה ולדון דינים, ואף לעשות מלאכתו של שמש, למלאות את כירור המים, להטיב את הנרות ובימות החורף להסיק את התנור. אך הרבנות והשמשות כאחת לא פירנסו את ביתו, והיה עוסק גם במלאכת הנפחים. סמוכה לבית הרב עמדה מפחתו, והגויים היו באים בסוסייהם ובמחרשותיהם, והרב היה מתקן להם פרסות סוס, חיטוי אפוניים ושאר כלי ברזל. בשעה שהיה פנוי ממלאכתו היה יושב בבית מעוטר בטלית ותפילין ועוסק בתורה. כשאחד הגויים היה צריך אותו, היה נוקש בחלון והיה ר' שמואל פושט טליתו וחולץ תפיליו, לובש סינר עור ויוצא אל המפחה. כשאחד מבני העיר נצרך בדיוק באותה שעה לרב להורות שאלה, הייתה הרבנית אומרת לו: ימתין נא מעט, הנה הרב במפחה, מיד ייכנס... פעם אחת עת הפציע שחר ביום חורף, הסיק הרב את תנור ביהכ"נ, ומפני לחלוחית העצים הייתה האש מסכסכת ואינה בוערת כתיקונה. הכניס הרב את ראשו ורובו לתוך התנור כדי לנפח באש ולהעלות את השלחבת. באותה שעה נכנס אחד מתפללי הותיקין בביהכ"נ, וראה אדם שמתלשל לתוך עומק התנור. נכנסה בו רוח של קלות דעת וחמד לצון. ניגש אליו וטפח לו על גבו. הרב הבין בטעותו של הטופח, וכדי שלא לביישו השהה את ראשו בתוך התנור. באותה עת האש החלה להתחמם ולעלות. ואף שפניו היו כלפי האש הבוהרת, ולא הוציא ראשו עד שהרגיש כי הלה עקר את רגליו והתרחק ממנו. (אהבת חיים)

להזהר לא לפגוע גם באיורה של פורים

מעשה שסיפר ד"ר ברוקס: "בין זוגות רבים, שעדיין לא זכו להיפקד, עמד גם זוג שבור וכאוב, שחיכה שנים רבות לזכות בילדים חמודים, שיכניסו אור ושמחה לבית - אולם הקב"ה לא נתן! מטבע הדברים, ניסו בני הזוג סגולות רבות, פנו לרבנים לקבלת ברכות, התפללו על קברי צדיקים - אך השנים חלפו, ואין סימן באופן. ידעו בני הזוג כי הקב"ה חפץ להטיב עם בניו ולזכותם בבן זכר, אך כנראה, ישנו עוון המקטרג עליהם החוסם את מזלם. ישבו בני הזוג וערכו ביחדיו חשבון נפש: מדוע הביא לנו זאת האלוקים? לפתע, קפץ הבעל ואמר, שנוכר פתאום במעשה שאירע לו בהיותו בחור ישיבה, והחל לספר לאשתו: "יזכני הקב"ה, ומכיוון שהיית אחד הבחורים המצטיינים בישיבה, מינה אותי ראש הישיבה להיות הגבאי בישיבה, האחראי על מינוי החזנים בתפילות ועל העולים לספר תורה". כשקייבלתי תפקיד זה, שמעתי על אחד הבחורים בישיבה, שביקש באופן חריג ומיוחד, שלא יקראו לו לעולם לעלות לספר התורה, מאחר שהוא כבד פה, המדבר בצורה כשרה ובגמגום רב. כל הגבאים ששימשו עד היום בישיבה, כמובן שכידו את בקשתו, ואף אני, כיבדתי את בקשתו של הבחור ולא הזמנתי מעולם לעלות אל ספר התורה". "והנה, שנה אחת, ביום הפורים, החלטתי שהיום מותר! פורים זה משהו אחר ונהפוך - הוא, ומותר לעשות דברים משונים ומצחיקים. ופגע בו ולכן לא זכה לפני בטן ומסתמא ביקש את מחילתו ונפקד בבנים

רבי אהרון מפנינסק-קרלין דאג שלא לצער את אביו

הלך פעם הרבי רבי אהרון מפנינסק-קרלין זצ"ל ברחוב, ובדרכו בדבר מה, מצד נפל ושבט את רגלו. הרופא אשר גבס את רגלו, פסק חד משמעית כי למשך שבועות ארכים תצטרך הרגל להיות מגבסת. הרבי לא רצה בשום אופן כי יודע לאביו אשר ארע עמו, כדי שלא לגרם לו צער, ואכן הצליח להמנע ממופגש ישיר עם אביו כשרגלו מגבסת. אך בדיוק לקראת סוף התקופה, התקיימה חתנה קרובה במשפחתו של הרבי. והרבי וגם שאביו יראהו ביסוריו, ומצא פתרון! בקש מאחד מנאמניו כי יעמד במשך כל זמן החתונה לפניו, ויסתיר את רגלו הרגל מגבסת מעיני אביו, ואכן, הרבי השתתף בחתונה, וכששמו והודיע לו כי אביו הגיע אף הוא, התרומם ממקומו במאמצים עילאיים, כשנאמן ביתו מסתיר במסירות את רגלו, וכך עמד לקבל את אביו, ובלבד שלא לצער את אביו!

הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו - לא לצער את אביו ולתת כאבו הגדול

הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל להיותו בן תשע, חלה במחלה קשה. הוא שכב במיטתו, מתפתל בכאבים עזים, בוכה וגונח מרוב יסורים. לפתע נכנס אביו לחדר, לבקרו. בו ברגע - פסק הנער מבכיו. הידק את שפתיו - וחיך אל אביו! באותה שעה שהה שם ידידו ורעו, הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, שנדהם למראה השינוי הכביר שחל בו.

לאחר שהאב יצא מהחדר, שבו הגניחות והאנחות. שאלו ידידו רבי יוסף: כיצד יכולת להחריר את אבך, אחר שבדלך רב כל כך?! ענה הנער בן התשע: "לא רציתי לצער את אבא, האם לא אף בכך שאני סובל? לא רציתי שגם לאבא יכאב!"

[א] רבינו הארי"י ז"ל כותב תכונן בזמן האכילה ולפחות בפרוסת כזית של המוציא כוונה כללית קצרה שהבירור הוא על ידי ל"ב שיניים שהם כנגד ל"ב נתיבות חכמה המבררין הכל שבמחשבה מתברר הכל, והם הטוחנין ומפררין את המאכל ועל ידי כן מתברר האוכל מתוך הפסולת כדרך הרחיים הטוחנות את התבואה ואחר כך מתפרדין תסובין והמורסן שהם הקליפות של הקמח שהוא האוכל, וכן לכונן בשתי בחינות בבירור במאכל שאוכל, א. בירור המאכל בעצמו הטוב שבו מן הסיגים המעורבים בו על ידי חטא אדם הראשון, וגם מה שהיה מעורב בהם מתחלת ברייתן מששת ימי בראשית, ב. ענין תיקון נפשות המגולגלים הנמצאים במאכל ומשקה, ותכונן לבלוע המאכל אחר שנטחן כי באסטומכא הוא גמר הבירור, וכל אלו כוונות פשוטות הן וצריכות מאד אפילו לאדם פשוט, וכל אדם יודע ספר צריך להרגיל עצמו בהם ואף מי שנפלו שניו עושה התיקון מושלם מאחר דמתחלה היו לו ל"ב שיניים:

[ב] שיורי מאכל הנשארים בעצמות ובקליפות של הפירות אם יש בהם נצוצי קדושה יתבררו על ידי ברכה אחרונה שאומר האדם על שלחנו אף על פי שזורקם לאשפה, לפיכך יזהר האדם שלא יסיר מעל השלחן עצמות וקליפין אלא עד לאחר ברכת המזון, ולכך אזהרה שמענו שלא יוציא מעל השלחן דבר לאכיל לבהמה וחיה ועוף הטמאים קודם ברכת המזון אם אוכל אחר כך פירות ורוצה לזרוק העצמות שמאוסים יכסה אותם במפה אחרת: [ג] מאחר שברכת המזון עושה תיקון גדול על השלחן וכאמור, לכך הזהירו חז"ל לשייר האדם פת על שלחנו בעת ברכת המזון, ובזהר הקדוש החמירו בזה ואסמכוה אקרא דלא תשא את שם ה' א-להיך לשוא, ואם אכלו כל הפת קודם ברכת המזון ולא הרגישו אלא עד שעת ברכת המזון לא יביאו פת שלישית ויניחו על השלחן אלא יביאו פרוטה, ואם היה על השלחן פת שלישית מעת שבירך המוציא לא יסירנה בשעת ברכת המזון ואדרבה עדיף טפי למעבד הכי להשאיר ככר אחד שלם על השלחן מעת שבירך המוציא, ולא אסרו בפת שלישית אלא רק אם יביאנה מחדש בעת ברכת המזון:

[ד] צריך לזהר שלא ישאר כלי ריק על השלחן בשעת ברכת המזון, כגון כפות כוסות וקערות וכיוצא, גם יזהר שלא להניח סכין על השולחן בעת ברכת המזון:

[ה] אסור לאבד פירורין שיש בהם כזית, ואפילו אין בהם כזית אסור לאבדם ולהמאסם דקשה לעניות בר מילין אפילו בדבר מועט, ותזהר לכבד האשה בדידה תמיד מקום האכילה אחר האכילה ותזרוק לתנור, ובליל שבת תצנעו הפירורים, ואחר שבת יזרוק לתנור, וכן יזהרו מוכרי הלחם לכבד סביבות הלחם, ויזרקו העפר עם הפירורין לתנור:

[ו] קודם ברכת המזון יזהר ליטול מים אחרונים לתוך הכלי דמים אחרונים חובה אפילו אכל פת בלבד על פי הסוד בעת נטילת מים אחרונים יחבר ד' האצבעות לבד והגודל לבד וישפיל אצבעותיו כלפי מטה: [ה"ע] מים אחרונים חובה וגם הנשים יביות [ז]

[ז] במילים מים אחרונים חובה רמזו כמה כונות סודיות של מים אחרונים, ולכן טוב שהאדם קודם שיושיט ידו ליטול מים אחרונים יאמר הלכה זו מים אחרונים חובה וגם אם לא אמר דברי תורה יועיל לו שיחשב שאמר דבר תורה בשולחן:

[ח] יזהר שיהיו מים האחרונים מעט ולא ירבה בהם כי הם חלק הסטי"א, ואם ידיו מזהמות הרבה מן התבשיל וכן פיו ושפמו שצריך להם מים הרבה ברחיצתם, טוב שירחצם קודם נטילת מים אחרונים אדעתא לאכול עוד אחר כך, והיו אלו כמים אמצעים וכן יעשה, אחר שירחצם יאכל חתיכת מן השלחן כדי שלא תהיה נחשבת רחיצה ההיא למים אחרונים, ואחר שאכל חתיכת הפת וכיוצא יטול מים אחרונים מעט ויברך ברכת המזון: [ה"ע] אין צריך לאכול פת [ט]

[ט] כתבו האחרונים בשם המקובלים ז"ל כשנטל מים אחרונים יאמר זה חלק אדם רשע מאלהים, ויכוין חלק אדם רשע ר"ת אח"ר דהוא הסטי"א והנוהג בזה יאמר דברים אלו בלחש:

[י] אין נוטלין מים אחרונים על גבי רקע אלא בכלל, ואם אי אפשר בכלי יטול על גבי עצים, רצפה דאין רוק רעה שורה על הרצפה כמו ששורה על גבי רקע, [ה"ע] אין צריך כלי אלא כלי שיש בו מים יעברו עליהם מים רוח רעה [וגם מים אמצעיים שנטולין בין חלב לבשר גם כן צריכין כלי:

[יא] אין נוטלין בחמין שהיד נכזית בהם, ויש אומרים צריך שיהיו צוננין ממש ונכון להזהר בזה, ויש מי שאומר שצריך שיהיו ראויים לשניה שלא יהיו מרים או סרוחים, גם שיהיו באים מכח גברא, ואם עבר ולא נטל מים אחרונים יטול אחר ברכת המזון, ואם אין לו מים יטול בשאר משקין ואפילו בבין כיון דאין לו ליטול בענין אחר:

[יב] צריך ליטול עד סוף פרק שלישי של האצבעות וראש פרק השלישי בכלל: [יג] המודד מלח והנוגע במלח חייב ליטול ידיו אחר כך, וכן אפילו בלא סעודה שכאוכל קישואין וכיוצא בדברים שדרך להניח עליהם מלח באצבעות צריך ליטול ידיו אחר כך, דאף על גב דמלח סדומית אינו מצוי יש לחוש למין מלח שטבעו כמלח סדומית:

[יד] יש מי שאומר אם אכל מאכל לח שאז ידיו מזהמות בו, אז מן הדין כשירחץ ידיו מברך על רחיצת ידים, ולא נהגו העולם לברך כן אף על גב דהמצריכין ברכה זו הם גדולי עולם, דקיימא לן סב"ל, מיהו צריך כל אדם להרהר ברכה זו בלבד

[טו] צריך להיזהר שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון ואפילו בדברי תורה, ורק פסוקים אלו יאמר אותם אחר מים האחרונים קודם ברכת המזון והם המזמור א-להים יחננו ויברכנו כולו וטוב לצייר במחשבתו בצורת המנורה, ואחריו יאמר אברכה את ה' בכל עת וגוי ויכוין

לגרש ס"א העומדת על השלחן, ואחריו פסוק סוף דבר הכל נשמע וגוי, ופסוק תהלת ה' ידבר פי וגוי ופסוק ואחננו נברך לו מעתה ועד עולם הללוהו, ואחר כך וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', ויכוין ס"א על השלחן אשר נה"ר, ויברך ברכת המזון בעינים סגורות כתפילת העמידה, וישים יד שמאל כנגד החזה ויד ימין על יד שמאל ויברך בכונה, דהסטי"א עומד שם לקטרג עליו אם לא יברך בכונה:

[טז] ישתדל לברך על הכוס אם יש שנים עמו שאז יש להם זימון, אבל יחזיר לא יברך על הכוס, וצריך שימסור לו הכוס אדם אחר כשאוחזו בשתי ידיו, וכן הוא יקבלנו בשתי ידיו, וקודם שיאמר וידבר אלי זה השלחן וגוי אז יקבל הכוס בשתי ידיו, ואחר שיקבל אותו בשתי ידיו יאחזו אותו ביד ימין בלבד, ואז יאמר וידבר אלי זה השלחן וגוי ויתחיל לעשות זימון ולברך:

[יז] מנהג החסידים כשמברכין ברכת המזון עם כוס שיהיה הפת בשלחן בצד שמאל המברך, כדי שיהיה הכוס של ברכה בימינו והפת בשמאלו, ויש טעם על דרך הסוד: [יח] כוס ברכת המזון צריך להחזיקו מבפנים ומבחוץ, גם צריך שיהיה חי, ויש בזה כמה דעות דיש אומרים הכונה הוא דבתחלת הברכה לא יהיה מזוג שלא ימזגנו אלא עד ברכת הארץ ויש אומרים הכונה הוא שימלאנו מן הצלוחית או מהחבית לשם ברכה ולא משיריר כוסות, ויש אומרים הכונה שיהיה הכוס שלם, ומן הדין צריך להזהר בכל הצורות הנזכר לקיים אותם ואחר שימזגנו בברכת הארץ יהיה מלא, אך לא יסירה המלא כל כך שיהיה נשפך ממנו, ואחר שיקבלנו בשתי ידיו משתי ידים של הנותן ישאר ביד ימין בלבד בכל הברכה כולה, ולא תסייע השמאל לימין, גם צריך שיגביהנו מן השלחן טפח לפחות, ונותן עיניו בו בכל הברכה שלא יסיר דעתו ממנו, ואחר שישתהו ישייר מעט יין בו לשגרו לאשתו אפילו לא אכלה עמו:

[יט] איסר יד כתבו הפוסקים יטלנו בימינו שהוא שמאל לאדם, ונראה לי על פי הסוד גם איסר יד יטלנו בימין דאין תלוי ביד כהה: [ה"ע] איסר אם יכול להחזיק ביד ימין כהמקובלים יעשה ואם לאו יחזיק בשמאל כדעת מרן]

[כ] צריך שלא יהיה פגום שאם שתי ממנו פגמו, ואפילו שתי מן הכד או מחבית קטנה הוא פגום, ולכתחילה צריך להיזהר אפילו בחבית גדולה, ויש אומרים גם במים פגומים פסולים למזוג בהם כוס של במהרי זה, וצריך להיזהר בזה: [כא] כשיגיע לברכת הארץ באומרו וברכת את בתבית את ימאנו במים שאינם פגומים, ואף אם היין חזק שצריך הרבה מים ואינו מלא בתחילת הברכה ימזגנו בברכת הארץ מיהו צריך שיהיה רביעית בתחילת הברכה: [ה"ע] אם רצה למזוג לפני ברכת המזון ושוב למזוג בברכת הארץ הרישית [כב] כשימזוג הכוס בברכת הארץ יסתכל במים ההם אשר יתנם בכוס ויזהר שימזוג בשלוש פעמים:

[כג] כוס של ברכת המזון וכן של קידוש צריך שיהיה שלם בשפתיו וכן בבסיס שלו שלא יהיה בו פגימה וחסרון כלל ובשעת הדחק מותר, ויש מי שפוסל אפילו בשעת הדחק, והסדק אפילו בלא חסרון פוסל:

[כד] הנותנין לו כוס של ברכת המזון ואינו מברך מקצרין ימיו, ובזמננו שכל אחד מברך ברכת המזון לעצמו אין בזה חשש הנוכר שכל אחד מברך בעצמו וממילא כל אחד ואחד מברך לבעל הבית ויתקיים בו ואברכה מברך ובטל טעם של מקצרין אך ודאי צריך לרדוף אחר מצוה זו גם בזמן הזה כי יקרה היא מאד, ואין נותנין כוס של ברכה אלא לטוב עין שהוא שונא בצע ועושה חשב בממונו

מעשה מזהוהר מתורגם

וַיִּפְתַּח וְאָמַר, (בראשיתא) וַיִּרְאָה אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיִּרְאָה אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה - סָתֵם, אֶפְלוּ נַחֲשִׁים וְעִקְרָבִים וַיְתוּשִׁים, וְאֶפְלוּ אוֹתֵם שְׂנָאִים מִחֲבַלֵּי הָעוֹלָם, בְּכָלֵם כְּתוּב וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, כָּלֵם שְׂמַשֵּׁי הָעוֹלָם, מִנְהִיגֵי הָעוֹלָם, וְגַבֵּי אֲדָם אֵין יוֹדְעִים. רַבֵּי שְׁמַעוֹן הִזְהִיר הוֹלֵךְ בְּדָרוֹ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי יוֹסֵף וְרַבֵּי חִיָּיא וְרַבֵּי יוֹסֵף יוֹסֵף וְרַבֵּי הַנְּהוּדָה. הִגִּיעוּ לְחָרִיץ מִיַּם אֲחָד. חֲלִיק רַבֵּי לֹאֵם בְּגָדָיו לְתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר, הֲלֹאֵי שְׂחָרְצֵי הַמַּיִם לֹא הִיוּ נִמְצָאִים. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, אִסּוּר לָךְ! שְׂמַשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הוּא, וְאִסּוּר לְנַהֵג קָלוּן בְּשִׂמְשׁוֹ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהֵם מַעֲשִׂים שֶׁל אָמֵת שֶׁנִּמְצָאִים בְּהִנְהוּת הַשְּׂגָחָה הַעֲלִיּוֹנָה. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ נַחֵשׁ אֲחָד הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, וַדַּאי זֶה הוֹלֵךְ לְחַרְמִשׁ לָנוּ גַם. רַץ אוֹתוֹ נַחֵשׁ לְפָנֵיהֶם וְנִקְשֶׁר בְּאֶפְסָה אֲחָד בְּקֶשֶׁר הַתְּדָרָה, הִסִּיטוּ (לחלמיש) זֶה אֵת זֶה וּמָתוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ, רָאוּ אֵת שְׂנִינְהֶם שׁוֹכְבִים בְּתַדָּרָה. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁהִרְחִישׁ לָנוּ גַם, שֶׁהָרִי כֵּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּזֶה כְּשֶׁהוּא בְּקִיּוּמוֹ, אוֹ שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל בְּאֲדָם, לֹא יִצָּל בְּוָדַאי. כָּל שֶׁכֵּן אִם יִקְרַב אֵלָיו. קָרָא עֲלָיו, (תהלים צא) לֹא תִאָּנֶה אֵלֶיךָ רָעָה וְיִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאֶהָלְךָ. וַיִּבֶלַע עוֹשֶׂה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא אֵת שְׂלִיחוֹתָיו, וְהָיוּ לָנוּ לְנַהֵג בְּזִיוֹן בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קמח) טוֹב ה' לְכָל יִרְחָמֵנוּ עַל כָּל מַעֲשָׂיו, [כְּתוּב, יוֹדוּךָ ה' כָּל מַעֲשָׂיו. (פרשת אמור דף ק"ז ע"א)]

זוהר הקדוש - לחדש חידושי תורה ובפרט בשבת

תיגום הזוהר בא ויראה, כְּשֶׁנִּבְרְאָת שְׁבַת, נִשְׁמַת יוֹרְדוֹת לְשֵׁרוֹת עַל הַעֵם הַקְּדוֹשׁ, וְנִשְׁמַת הַצְּדִיקִים עוֹלוֹת לְמַעְלָה. כְּשִׁיּוֹצֵאת הַשְּׁבַת, הִנְשְׁמוֹת עוֹלוֹת, אוֹתָן שִׁשְׁרוּ עַל יִשְׂרָאֵל. וְנִשְׁמַת יוֹרְדוֹת, אוֹתָן נִשְׁמַת הַצְּדִיקִים. כִּיּוֹן שְׁעוֹלוֹת כָּל הַנְּשְׁמוֹת שִׁשְׁרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת בְּדַמּוֹת לְפָנֵי הַמִּלְךְ הַקְּדוֹשׁ, וְהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל אֵת כָּלֵם: אֵיזֶה חֲדוּשׁ הִנֵּה לָכֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּתוֹרָה! אֲשֶׁרִי מִי שְׁאוּמֵר לְפָנָיו חֲדוּשׁ עַל הַתּוֹרָה. כִּמְהָ חֲדוּשָׁה עוֹשֶׂה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא. מִכְּנֵס פְּמִלְהָ שְׁלוֹ אוֹמֵר: שְׁמַעוּ חֲדוּשׁ הַתּוֹרָה וְאֲדוּמְרַת נְשִׁמַת פְּלוּנֵי זֶה. וְכָלֵם מַעֲמִידִים אוֹתוֹ דָּבָר בְּשִׁתֵּי יִשְׁבּוֹת. הֵם לְמִשְׁחָה, וְהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה חוֹמַת לְאוֹתוֹ דָּבָר. בֹּא וְרָא, כְּשֶׁדָּבָר מִתְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָה וְנִשְׁמָה שִׁיּוֹרְדָת בְּשִׁבְתָּה הַתְּעַסְקָה בְּאוֹתֵם דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעוֹלָה לְמַעְלָה, כָּל הַפְּמִלְהָ שֶׁל מַעְלָה מִקְשִׁיבָה לְאוֹתוֹ דָּבָר, וְחַיּוֹת הַקְּדוּשָׁה מִתְבָּרִים כְּנִפְנִים וּמִתְלַבְּשִׁים בְּכַנְפֵּים. וְכִשְׁשׁוֹאֵל אוֹתֵם הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׁבִּיב, וְשׁוֹתְקִין, אֵז חַיּוֹת הַקְּדוּשָׁה מֶה כְּתוּב: (יחזקאל א) בְּעִמְדֹם תִּרְפְּנָה כְּנִפְיָהוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (איוב לב) כִּי עִמְדוּ לֹא עֵנוּ עוֹד. (נחמיה ח) וּכְפָתְחוּ עֵמֻדוֹ כָּל הַעַם, אִם תִּאֲמַר, לָמָּה לְשִׁתִּיקָה קָרָאוּ עִמְדָה! אֲלֵא בְּדַבּוּר יֵשׁ שְׂבַעָה אֵיבָרִים שֶׁמִּתְנַנְעֵנִים יַחַד אִתּוֹ: לֵב, רָאָה, קִנְיָה, לְשׁוֹן, שְׁנִינִים, שְׁפָתַיִם, בְּשָׂר. וּבִשְׂתִּיקָה עוֹמְדִים בְּעִמְדָם לְלֹא נִנְעוּעַ, וְעַל זֶה קוֹרְאִים לְשִׂתִּיקָה עִמְדָה.

אמרי חז"ל: שומר רבא נח פרשה לח אות ג רבי יוחנן פתח (משלי יז, יג): מִשִּׁיב רָעָה תִּתֵּן טוֹבָה לֹא תִתְמוֹשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ, וְאִתְּרֵי רַבֵּי יוֹחָנָן אֵת קְדָמָה הַבְּרָךְ בְּעִדְשִׁים קְדָמָה בְּבִשְׂרָה, לָמָּה שֶׁהוּא גָּמַל עֲלֵיךְ תְּחַלֵּךְ. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּרַ אָבָא לֹא אָבָא לֹא דְבַר מְשִׁיב רָעָה תִּתֵּן לֹא קְדָמָה רָעָה מִבֵּיתוֹ. [לכן חובה תמיד להוקיר טובה לחברו ולהשיבו לו טובתו ואז זוכה לטובה] חוב החזקת תורה כתוב בתלמוד ירושלמי מסכת סוטה פ"ז ה"ד אמר ר' אחא בשם רבי תנחום ברבי חייה [אם] למד ולימד ושמר ועשה והיתה ספיקה [אפשרות] בידו להחזיק [תורה] ולא החזיק הרי זה בכלל ארור. ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא [אפילו] לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקה [אפשרות] בידו להחזיק תורה ובכל זאת החזיק תורה [בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברור.

